

Zásady spracovania osobných údajov pri poskytovaní zdravotnej starostlivosti

EISI, o.z.

Európska únia
Európsky sociálny fond

Operačný program
**Efektívna
verejná správa**

EISI *European Information
Society Institute*

Realizované občianskym združením European Information Society Institute v rámci projektu Priateľské dátové prostredie v zdravotníctve. Tento projekt je podporený z Európskeho sociálneho fondu v rámci operačného programu Efektívna verejná správa.

Za obsah tohto dokumentu je výlučne zodpovedný European Information Society Institute, o. z.

Obsah

ÚVOD	1
1 PRÁVNA ÚPRAVA ZÁSAD SPRACÚVANIA OSOBNÝCH ÚDAJOV	3
2 ZÁSADA OBMEDZENIA ÚČELU	4
3 ZÁSADA MINIMALIZÁCIE OSOBNÝCH ÚDAJOV	7
4 ZÁSADA SPRÁVNOSTI	10
5 ZÁSADA MINIMALIZÁCIE UCHOVÁVANIA OSOBNÝCH ÚDAJOV	12
ZÁVER.....	14
BIBLIOGRAFIA.....	16
Všeobecne záväzné právne predpisy.....	16
Metodické pokyny a usmernenia	16
Iná použitá literatúra	16

Úvod

Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/679 z 27. apríla 2016 o ochrane fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov a o voľnom pohybe takýchto údajov, ktorým sa zrušuje smernica 95/46/ES (ďalej len Nariadenie) neprinieslo revolúciu v spôsobe spracovania osobných údajov, ide skôr o vývoj súčasného právneho rámca. Na základe toho Nariadenie stanovuje prísnejšie pravidlá ochrany údajov, čo v skutočnosti znamená, že dotknuté osoby majú väčšiu kontrolu nad svojimi osobnými údajmi a poskytovatelia zdravotnej starostlivosti majú prospech z rovnako nastavených podmienok pre všetkých.

Pri spracúvaní osobných údajov je tiež nevyhnutné brať ohľad na rozdiel medzi pôvodnou smernicou Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 95/46/ES, ktorú jednotlivé členské štáty začlenili do svojho vnútroštátneho právneho poriadku a Nariadením GDPR, ktoré predstavuje platnú zákonnú normu a fakticky nahradzuje národné zákony o ochrane osobných údajov.¹

Aby spracúvaním osobných údajov nedochádzalo k porušovaniu práva na zachovanie ľudskej dôstojnosti pacientov alebo k iným neoprávneným zásahom do práva na ochranu súkromia pacientov, musia poskytovatelia zdravotnej starostlivosti, lekári alebo zdravotnícky a nezdravotnícky personál, ktorí sa dostávajú do kontaktu s osobnými údajmi pacientov, pri poskytovaní zdravotnej starostlivosti, dodržiavať zásady ochrany osobných údajov vyplývajúce z Nariadenia.²

Toto Nariadenie vo svojom článku 5 explicitne pomenúva sedem základných zásad, a to konkrétne zásadu zákonnosti, spravodlivosti a transparentnosti, zásadu obmedzenia účelu, zásadu minimalizácie údajov, zásadu správnosti, zásadu minimalizácie uchovávanía, zásadu integrity a dôvernosti a v neposlednom zásadu zodpovednosti.

Všetky tieto zásady spracovania osobných údajov sa aplikujú na akékoľvek spracúvanie osobných údajov v zmysle Nariadenia, a to bez ohľadu na právny základ, teda nezáleží na tom, či je právnym základom spracúvanie osobných údajov súhlas dotknutej osoby, či je spracúvanie nevyhnutné na účel oprávneného záujmu, alebo ide o spracúvanie, ktoré je nevyhnutné na ochranu života, zdravia alebo majetku dotknutej osoby, alebo inej fyzickej osoby.

¹ NEZMAR, L.: GDPR - Praktický průvodce implementací. Praha: Grada Publishing, a.s. 2017, s. 49.

² HUMENÍK, I. - TOMKOVÁ, K.: Aplikácia klúčových zásad GDPR nevyhnutných pre bezpečný postup lekára v praxi. Dostupné na internete: <<https://www.pravovzdravotnictve.sk/sk/casopis/pravo-a-manazment-v-zdravotnictve/aplikacia-klucovyh-zasad-gdpr-nevyhnutnych-pre-bezpecny-postup-lekara-v-praxi.m-824.html>>.

Zásady spracúvania osobných údajov sú pomerne veľmi všeobecné, a to z toho dôvodu, že ich na jednej strane dotvárajú povinnosti prevádzkovateľov alebo sprostredkovateľov a na strane druhej tomu odpovedajú práva dotknutých osôb.

Čo sa týka zásady integrity a dôvernosti, tak táto predstavuje spôsob spracúvania osobných údajov, ktorým sa má doceliť primeraná bezpečnosť osobných údajov, ako aj ochrana pred neoprávneným alebo nezákonným spracúvaním a náhodnou stratou, zničením či poškodením, a to najmä použitím primeraných technických alebo organizačných opatrení.

1 Právna úprava zásad spracúvania osobných údajov

Zásady spracúvania osobných údajov sú upravené v druhej časti zákona č. 513/2018 Z. z. o ochrane osobných údajov, ktorá je označená ako Všeobecné pravidlá ochrany osobných údajov fyzických osôb pri ich spracúvaní. Okrem toho môžeme úpravu zásad spracúvania nájsť aj v článku 5 Nariadenia. Slovenská republika však k tomuto Nariadeniu pristúpila tak, že jeho obsah prebrala, a teda je slovenský zákon takmer úplne rovnaký ako samotné Nariadenie GDPR.

Zásady ochrany osobných údajov predstavujú základné piliere, na ktorých je vystavaná celá ochrana osobných údajov pri ich spracúvaní. Zároveň sú zovšeobecneným vyjadrením čiastkových povinností rozpracovaných v ďalších článkoch Nariadenia.³

Nariadenie tieto zásady nielenže explicitne vymenúva, ale ich zároveň aj priamo označuje a pomenúva ako zásady spracúvania osobných údajov a súčasne stanovuje zodpovednosť správcu za ich dodržanie vrátane jeho povinnosti byť schopný dodržanie súladu so zásadami doložiť. Dokladanie súladu je komplexným a nepretržitým procesom, preto nepostačuje jednorazové splnenie povinnosti. Vzhľadom na to Nariadenie zavádza nástroje na preukázanie súladu, napríklad záznam o činnostiach spracovávaní alebo prostredníctvom možnosti vzniku kódexov správania.

³ ŽUREK, J.: Praktický průvodce GDPR. Olomouc: Nakladatelství ANAG, spol s. r. o., 2017, s. 57.

2 Zásada obmedzenia účelu

Samotné Nariadenie a ani nový zákon č. 18/2018 Z. z. o ochrane osobných údajov neobsahujú definíciu pojmu *účel spracúvania*. Podľa § 4 ods. 3 písm. c) starého zákona č. 122/2013 o ochrane osobných údajov sa za účel spracúvania považoval *vopred jednoznačne vymedzený alebo ustanovený zámer spracúvania osobných údajov, ktorý sa viaže na určitú činnosť*.

Z toho vyplýva, že pod účelom môžeme rozumieť dôvod spracúvania osobných údajov. Tento účel musí byť určený dostatočne **konkrétne** tak, aby z neho bolo zrejmé, aké spracúvanie pod daný účel možno subsumovať a aké nie, aká bude doba uchovávaní, ako aj ďalšie faktory, ktoré ovplyvňujú jednotlivé spracovateľské operácie.

Účel musí byť nielen konkrétny, ale zároveň aj **výslovne uvedený a legitímny**. Výslovne uvedenie účelu znamená, že účel spracúvania osobných údajov bude vyjadrený jasne, zrozumiteľne a pochopiteľne a zároveň bude jednotne interpretovaný tak zo strany poskytovateľa zdravotnej starostlivosti vrátane jeho zamestnancov, zo strany sprostredkovateľa, ako aj zo strany pacientov, prípadne dozorného orgánu. Legitimita účelu znamená, že účel musí byť v súlade nielen s Nariadením, ale aj v súlade s právnymi predpismi, Ústavou Slovenskej republiky, ústavnými zákonmi, zákonmi a medzinárodnými zmluvami, ktorými je Slovenská republika viazaná, pokiaľ účel spracúvania nestanovuje osobitný zákon v súlade s podmienkami uvedenými v danom ustanovení.

Táto zásada preto predstavuje hranice, v rámci ktorých je poskytovateľ zdravotnej starostlivosti oprávnený spracúvať osobné údaje pacientov.

Na účel spracúvania sa kladie ešte jedna podmienka, a to že musí byť **stanovený vopred**. V praxi to znamená, že poskytovateľ zdravotnej starostlivosti ešte pred samotným spracúvaním osobných údajov pacientov musí vedieť, aký je účel spracúvania údajov pacienta a zároveň ho o tomto účele poučiť. Poučenie môže uskutočniť buď priamo, alebo odkázaním na webovú stránku, kde pacient nájde všetky potrebné informácie ohľadom spracúvania údajov. Úrad pre ochranu osobných údajov Českej republiky odporúča spracovať základné informácie o spracovaní osobných údajov a ich ochrane na webových stránkach, ďalej pripojiť aj právnu analýzu, najmä čo sa týka právneho titulu – plnenia právnej povinnosti stanovenej správcovi osobných údajov. Na zväžení ponecháva písomnú informáciu v listinnej podobe. ⁴

⁴ Bližšie pozri na internete:

<https://www.mzcr.cz/Legislativa/Soubor.ashx?souborID=32488&typ=application/pdf&nazev=GDPR_20180102_metodika_implementation_ve_zdravotnictvi.pdf>.

Pričom je neprípustné, aby prevádzkovateľ zmenil počas spracúvania osobných údajov v informačnom systéme účel spracúvania osobných údajov; v takom prípade by išlo o nové vymedzenie účelu spracúvania, od ktorého sa následne budú odvíjať povinnosti prevádzkovateľa nezávisle od pôvodného účelu.⁵ Povinnosť určiť si účel sa vzťahuje výhradne na poskytovateľa zdravotnej starostlivosti.

V tomto prípade lekár vystupujúci v pozícii zamestnanca je povinný dodržiavať tie účely spracovania osobných údajov, ktoré boli vymedzené zamestnávateľom, a od tohto vopred vymedzeného účelu sa nemôže odchýliť. Spracúvanie osobných údajov na iný účel než ten, ktorý bol pôvodne vymedzený, je možné za predpokladu, že tento ďalší účel úzko súvisí s pôvodným účelom spracúvania a zároveň je s ním zlučiteľný. Predmetom testu kompatibility, resp. zlučiteľnosti je zistenie, či prevádzkovateľom stanovený nový účel spracúvania je zlučiteľný s pôvodným účelom spracúvania, na ktorý boli osobné údaje získané. Až na základe pozitívneho výsledku testu zlučiteľnosti môže prevádzkovateľ pristúpiť k spracúvaniu osobných údajov na iný účel ako bol pôvodný, pre ktorý osobné údaje získal.⁶

Osobné údaje tiež môžu byť spracúvané na tzv. privilegované účely a to na účely archivácie vo verejnom záujme, na účely vedeckého alebo historického výskumu a na štatistické účely v súlade so všeobecným nariadením o ochrane osobných údajov a vo vzťahu k primeraným zárukám pre práva dotknutej osoby za splnenia ďalších zákonných podmienok. Znamená to, že archivácia a výskum sa považujú za účely zlučiteľné s pôvodným účelom spracovania.

Účelom spracúvania osobných údajov poskytovateľmi zdravotnej starostlivosti je vo väčšine prípadov poskytovanie zdravotnej starostlivosti pacientom a plnenie si s tým súvisiacich zákonných povinností.

Poskytovanie zdravotnej starostlivosti je špecifickou oblasťou, pretože mnohé spracovateľské operácie s osobnými údajmi vyplývajú priamo zo zákona. Z neho preto možno vyvodiť, na akom právnom základe dochádza k spracovaniu údajov a rovnako aj, aký je účel ich spracúvania. Konkrétne ide napríklad o zákon č. 576/2004 Z. z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len zákon o zdravotnej starostlivosti), zákon č. 577/2004 Z. z. o rozsahu zdravotnej starostlivosti uhrádzanej na základe verejného zdravotného poistenia a o úhradách za služby súvisiace s poskytovaním zdravotnej starostlivosti v znení neskorších predpisov, zákon č. 578/2004 Z. z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti, zdravotníckych pracovníkoch, stavovských organizáciách v zdravotníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a rôzne iné.

⁵ Metodické usmernenie č. 3/2014 k účelu spracúvania osobných údajov.

⁶ V zákone č. 18/2018 Z. z. je test kompatibility premietnutý v ustanovení § 13 ods. 3.

Poskytovateľ zdravotnej starostlivosti môže spracúvať osobné údaje pacientov na viacero účelov za predpokladu, že pri každom z nich boli dodržané všetky zásady spracúvania osobných údajov. Nie je preto vylúčené, aby poskytovateľ zdravotnej starostlivosti spracúval osobné údaje pacientov aj na iné účely než je poskytovanie zdravotnej starostlivosti. Uvedené prichádza do úvahy, ak má napríklad v čakárňach nainštalované bezpečnostné kamery. Avšak aj vtedy poskytovateľ musí mať vopred určený účel, ktorým v tomto prípade môže byť napríklad ochrana majetku poskytovateľa zdravotnej starostlivosti, ochrana zdravia, práv a oprávnených záujmov lekárov a pacientov. Zároveň musí byť splnená aj podmienka označenia priestoru oznamom, že priestor je monitorovaný.

Ďalší účel spracúvania osobných údajov pacientov prichádza do úvahy napríklad vtedy, ak chce poskytovateľ zdravotnej starostlivosti zverejniť na svojom webovom sídle fotografie pacientov vo svojej ambulancii s cieľom šíriť dobrého mena ambulancie v očiach verejnosti. V takomto prípade je nutné si vopred vyžiadať súhlas pacientov, nakoľko sa aj fotografia za splnenia určitých podmienok považuje za osobný údaj.⁷

V súčasnosti, keď je dokonca možné sa na lekárske vyšetrenie objednať aj elektronicky, je pacient objednávajúci sa na vyšetrenie **dotknutou osobou**, t. j. osobou, o ktorej sú spracúvané osobné údaje. Osobné údaje, ktoré uvedie v elektronickom formulári, budú použité pacientom vybraným poskytovateľom zdravotnej starostlivosti, ktorý je v zmysle Nariadenia prevádzkovateľom, a to pre účely objednania v súvislosti s poskytnutím zdravotnej starostlivosti v zmysle zákona č. 578/2004 Z. z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti, zdravotníckych pracovníkoch, stavovských organizáciách v zdravotníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Právnym základom spracúvania osobných údajov je čl. 6 ods. 1 písm. c) Nariadenia a čl. 6 ods. 1 písm. f) Nariadenia, ktorým je oprávnený záujem prevádzkovateľa. Osobné údaje pacienta budú uchovávané v súlade s bezpečnostnou politikou technického prevádzkovateľa.

Poskytovateľ zdravotnej starostlivosti však nemôže používať osobné údaje svojich pacientov na ich pravidelné a automatizované oslovovanie rôznymi reklamnými alebo propagačnými materiálmi. Pacienta v tomto prípade nemožno považovať za obyčajného zákazníka a spracovanie jeho údajov v zdravotníctve má presne definovaný rámec stanovený všeobecne platnými zásadami a prístupmi ochrany osobných údajov podľa Nariadenia. Pričom podľa Úradu pre ochranu osobných údajov Českej republiky v zásade platí, že osobitné zdravotnícke predpisy **spracovanie údajov pre marketing neumožňujú.**⁸

⁷ NOVÁK, M.: Spracúvate osobné údaje vašich pacientov zamestnancov? Zbystrite pozornosť! Dostupné na internet: <<https://www.medipravnik.sk/pravne-clanky/spracuvate-fotografie-vasich-pacientov-alebo-zamestnancov-zbystrite-pozornost-668/>>.

⁸ Bližšie pozri na internete: <<https://www.uouu.cz/ze-zdravotnictvi/ds-5141/p1=5141>>.

3 Zásada minimalizácie osobných údajov

Táto zásada predstavuje povinnosť poskytovateľa zdravotnej starostlivosti spracúvať iba tie osobné údaje pacientov, ktoré sú relevantné vo vzťahu k sledovanému účelu spracúvania a zároveň sú nevyhnutné na jeho dosiahnutie.

Pričom táto zásada sa nevzťahuje iba na získavanie osobných údajov, ale poskytovateľ zdravotnej starostlivosti je povinný ju dodržiavať počas celého procesu spracúvania osobných údajov, čo znamená, že je nevyhnutné neustále prehodnocovať, či sú v aktuálnej fáze spracúvané osobné údaje nevyhnutné na dosiahnutie stanoveného účelu. **Práve preto rozsah spracúvania je vždy podmienený účelom spracúvania.** Z toho vyplýva, že poskytovateľ zdravotnej starostlivosti nemá oprávnenie na spracúvanie osobných údajov, ktoré sú nadbytočné a ktoré nie sú relevantné alebo nevyhnutné k sledovanému účelu, a to ani za predpokladu, že mu na toto spracúvanie nadbytočných osobných údajov udelil pacient súhlas.

To znamená, že pri poskytovaní zdravotnej starostlivosti treba spracúvať len nevyhnutné údaje o pacientoch, a to v takom rozsahu, aby dochádzalo k správne poskytovaniu zdravotnej starostlivosti bez ohrozenia zdravia pacientov.

Nie je vylúčené, že bude poskytovateľ zdravotnej starostlivosti spracúvať osobné údaje pacientov na viaceré účely, avšak aj v takomto prípade je oprávnený vo vzťahu ku každému z účelov spracúvať iba tie osobné údaje, ktoré zodpovedajú účelu, pre ktorý sú spracúvané a zároveň sú nevyhnutné na jeho dosiahnutie.

Bod 35 Nariadenia definuje osobné údaje o zdravotnom stave, medzi ktoré zaradzuje všetky údaje súvisiace so zdravotným stavom vypovedajúce o minulom, súčasnom, ako aj budúcom telesnom alebo duševnom zdraví, vrátane informácií zhromaždených v priebehu registrácie, informácií získaných na základe vykonávania testov alebo vyšetrovania častí tela alebo telesných látok a akékoľvek informácie napríklad o chorobe, postihnutí, riziku ochorenia, anamnéze, klinickej liečbe alebo fyziologickom či biomedicínskom stave bez ohľadu na to, či pochádzajú napríklad od lekára alebo iného zdravotníka, z nemocnice, zo zdravotnej pomôcky či diagnostických testov.

Osobitosťou pri poskytovaní zdravotnej starostlivosti je to, že osobitný právny predpis, ktorým je zákon o zdravotnej starostlivosti v ustanovení § 19 ods. 2 písm. a) až i) konkrétne vymedzuje, ktoré údaje o pacientoch v rámci vedenia zdravotnej dokumentácie môže lekár spracúvať. Pričom konkrétne ide o:

- a) osobné údaje osoby, ktorej sa poskytuje zdravotná starostlivosť, v rozsahu - meno, priezvisko, dátum narodenia, rodné číslo, adresa bydliska a zdravotné údaje potrebné na zistenie anamnézy;
- b) údaje o poučení a informovanom súhlase;
- c) údaje o chorobe osoby, žiadanke na vyšetrenia spoločných vyšetrovacích a liečebných zložiek, údaje o priebehu a výsledkoch vyšetrení, liečby a ďalších významných okolnostiach súvisiacich so zdravotným stavom osoby a s postupom pri poskytovaní zdravotnej starostlivosti;
- d) údaje o rozsahu poskytnutej zdravotnej starostlivosti;
- e) údaje o službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti;
- f) údaje o dočasnej pracovnej neschopnosti, údaje o liečebnom režime a skutočnosti dôležité na posúdenie zdravotnej spôsobilosti na výkon práce;
- g) epidemiologicky závažné skutočnosti;
- h) identifikačné údaje príslušnej zdravotnej poisťovne;
- i) identifikačné údaje poskytovateľa.⁹

Ak by pri poskytovaní zdravotnej starostlivosti **došlo k spracúvaniu osobných údajov v širšom rozsahu než v akom sú uvedené v zákone o zdravotnej starostlivosti**, napríklad by poskytovateľ zdravotnej starostlivosti požadoval od svojho pacienta okrem bydliska aj iné kontaktné údaje, akými môžu byť napríklad e-mailová adresa prípadne konto na sociálnej sieti, tak by hrozilo, že sa to bude chápať ako **porušenie Nariadenia** vzhľadom na to, že tieto údaje nie sú nevyhnutné na dosiahnutie účelu.

V praxi často dochádza k tomu, že lekár požaduje od pacienta aj iné údaje než tie, ktoré mu stanovuje zákon o zdravotnej starostlivosti, a to aj napriek tomu, že nejde o údaje, ktoré sú nevyhnutné na dosiahnutie účelu, avšak robí tak „pre istotu“, ak by ich potreboval v budúcnosti, prípadne ide o neznalosť právnej úpravy zo strany poskytovateľa, nakoľko ten nevie, ktoré údaje môže a ktoré nemôže od pacienta požadovať.

Prechádzajúca právna úprava určovala prevádzkovateľovi informačnú povinnosť, v súvislosti s ktorou bol povinný dotknutú osobu informovať aj o zozname osobných údajov. Súčasné Nariadenie už takúto povinnosť v rámci informačnej povinnosti prevádzkovateľovi neukladá. Avšak Nariadenie pacientovi na základe bodu 63 **zakladá** právo na prístup k údajom o svojom zdravotnom stave vo svojej lekárskej dokumentácii, ktorá obsahuje napríklad informácie o diagnóze, výsledkoch vyšetrení, posudkoch ošetrojúcich lekárov, údaje o všetkých liečbach alebo zákrokoch. Právo na prístup k osobným údajom upravuje aj ust. § 21 zákona o ochrane osobných údajov, najmä v rozsahu informácií, ktoré sú

⁹ Ustanovenie § 19 ods. 2 písm. a) až i) zákona č. 576/2004 Z. z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

o nej zo strany prevádzkovateľa spracúvané, rovnako má právo na informácie ohľadom účelu spracúvania, ako aj doby uchovávania či o zdroji týchto údajov, ak ide o údaje, ktoré neboli získané priamo od pacienta.

4 Zásada správnosti

Pri spracúvaní osobných údajov je potrebné dohliadnuť na to, aby tieto údaje boli správne a podľa potreby aktualizované. Pod pojmom *nesprávne osobné údaje* možno chápať nielen také údaje, ktoré sú formálne nesprávne, resp. nepresné napríklad z dôvodu preklepu, ku ktorému došlo pri písaní priezviska pacienta, ale aj údaje, ktoré sú síce formálne správne, ale môžu pôsobiť zavádzajúco, čo sa týka určitej skutočnosti, napríklad ak bude dotknutá osoba evidovaná v registri dlžníkov a to aj napriek skutočnosti, že už viac dlžníkom nie je. Za nesprávne údaje môžeme považovať aj tie údaje, ktoré sú irelevantné a teda nemajú súvis alebo prepojenie s účelom spracúvania. Prípadne môže ísť o zavádzajúce údaje, ktoré budú vo svojej podstate nepresné alebo neúplné.

Osobné údaje, ku ktorých spracúvaniu dochádza pri poskytovaní zdravotnej starostlivosti, musia byť správne, presné a podľa potreby aktualizované, preto sú poskytovatelia zdravotnej starostlivosti povinní prijať také nevyhnutné opatrenia, ktoré budú viesť k oprave nesprávnych osobných údajov alebo k ich okamžitému vymazaniu.

To však nemusí vždy znamenať, že všetky údaje, ktoré pacient lekárovi alebo zdravotnej sestre poskytne, budú pravdivé, z čoho vyplýva, že pojmy správnosť a pravdivosť nie sú zameniteľné. Za pravdivosť poskytnutých osobných údajov nesie zodpovednosť ten, kto ich poskytol a z tohto dôvodu pokiaľ pacient uvedie nepresné údaje, poskytovatelia zdravotnej starostlivosti nebudú zodpovedať za ich nepresnosť. Ak teda pacient poskytne svojmu lekárovi, či už zámerne alebo nevedome napríklad svoje nesprávne telefónne číslo či nesprávne údaje o svojom zdravotnom stave, nebude za takúto nepresnosť v osobných údajoch zodpovedať lekár, ale priamo pacient, ktorý tieto údaje poskytol.

Skutočnosť, že je osobný údaj nesprávny, môže poskytovateľ zdravotnej starostlivosti zistiť aj sám. V takom prípade je povinný ho z vlastnej iniciatívy odstrániť a to aj bez upozornenia pacienta. Ak by bola oprava nesprávneho údaju nemožná, je nutné ho zlikvidovať v súlade s postupom vyplývajúcim z ustanovení zákona o poskytovaní zdravotnej starostlivosti, ktorý v ustanovení § 21 ods. 2 vymedzuje postup pri oprave elektronického zdravotného záznamu a v ustanovení § 21 ods. 6 postup pri oprave chybného záznamu v zdravotnej dokumentácii vedenej v papierovej forme. Pričom pri oprave chybného záznamu v zdravotnej dokumentácii vedenej v papierovej forme musí ostať pôvodný – chybný záznam čitateľný, a preto ho nemožno škrtať alebo vybieliť.

To, že je zapísaný údaj nesprávny, môže poskytovateľ zdravotnej starostlivosti zistiť prípadne aj na základe žiadosti dotknutej osoby - pacienta o opravu nesprávnych alebo už neaktuálnych osobných údajov

podľa čl. 16 Nariadenia, alebo žiadosti o obmedzenie spracúvania podľa čl. 18 Nariadenia.

V praxi však pri poskytovaní zdravotnej starostlivosti môže nastať situácia, keď oprava osobných údajov nebude vhodná vzhľadom na to, že účelom spracúvania a uchovávania osobných údajov bolo v prvom rade zdokumentovať určité skutočnosti. Pôjde predovšetkým o diagnózy a názory lekárov na zdravotný stav pacienta, keď v počiatočnom štádiu lekár ešte nevie presne určiť, či pacient trpí danou chorobou alebo nie. Tieto diagnózy určené v počiatočných fázach môžu byť následnými výsledkami testov vyvrátené. Pacienti preto niekedy požadujú, aby bola takto nesprávne určená diagnóza z ich záznamov odstránená, avšak keďže lekárske záznamy odrážajú stanovisko lekára v čase vyhotovenia konkrétneho záznamu, tak je vhodnejšie lekársku diagnózu doplniť vrátane uvedenia dátumu doplnenia než tento záznam z dokumentácie vymazať. V skutočnosti však dochádza k opaku, a preto sú takéto záznamy mnohokrát preškrtnuté, alebo zo záznamov úplne odstránené a nahradené novým záznamom.

5 Zásada minimalizácie uchovávanía osobných údajov

Zásada minimalizácie uchovávanía predstavuje povinnosť poskytovateľa zdravotnej starostlivosti uchovávať osobné údaje v takej forme, na základe ktorej je možná identifikácia jeho pacientov, len tak dlho, kým je to potrebné na dosiahnutie sledovaného účelu spracúvanía. **Nariadenie vo svojich ustanoveniach vyslovene neustanovuje žiadnu minimálnu alebo maximálnu dobu uchovávanía osobných údajov**, pretože táto vždy závisí od konkrétneho účelu spracúvanía, a práve preto môže byť určená buď v právnom predpise, ktorý upravuje spracúvanie osobných údajov, alebo ju môže stanoviť priamo lekár.

Doba uchovávanía údajov môže byť vymedzená buď presným časovým údajom, alebo sa môže viazať na určitú skutočnosť – ako to vyplýva napríklad z ustanovenia § 22 ods. 2 zákona o zdravotnej starostlivosti, keď v prípade zdravotnej dokumentácie vedenej všeobecným lekárom je poskytovateľ zdravotnej starostlivosti povinný ju uchovávať počas doby 20 rokov po smrti osoby, ako aj ostatnú písomnú zdravotnú dokumentáciu uchováva poskytovateľ počas 20 rokov od posledného poskytnutia zdravotnej starostlivosti pacientovi.

Elektronické zdravotné záznamy v elektronickej zdravotnej knižke uchováva Národné centrum zdravotníckych informácií v národnom zdravotníckom informačnom systéme najmenej 20 rokov po smrti osoby, ak ide o záznamy vytvorené všeobecným lekárom pri poskytovaní všeobecnej ambulantnej starostlivosti a najmenej 20 rokov od posledného poskytnutia zdravotnej starostlivosti pacientovi, ak ide o ostatné elektronické zdravotné záznamy. Až 30 rokov uchovávanía je v súvislosti s odberom, testovaním, konzervovaním, distribúciou, charakteristikou, transplantáciou a vysledovateľnosťou ľudského orgánu a v súvislosti s odberom, testovaním, spracovaním, konzervovaním, skladovaním, distribúciou, transplantáciou a vysledovateľnosťou ľudského tkaniva alebo ľudských buniek.

Po tom, ako uplynie doba uchovávanía stanovená zákonom, prípadne doba potrebná na dosiahnutie účelu, je lekár povinný osobné údaje zlikvidovať za predpokladu, že na ďalšie spracúvanie osobných údajov nemá vhodný právny základ.

Pod likvidáciou treba rozumieť zrušenie osobných údajov rozložením, vymazaním alebo fyzickým zničením hmotných nosičov tak, aby sa z nich osobné údaje nedali reprodukovať.

Keď dôjde k dosiahnutiu účelu spracúvanía osobných údajov, možno osobné údaje spracúvať už iba na účely archivácie vo verejnom záujme, na

účely vedeckého alebo historického výskumu či na štatistické účely v súlade s čl. 89 ods. 1 Nariadenia, za predpokladu prijatia primeraných technických a organizačných opatrení vyžadovaných týmto zákonom na ochranu práv dotknutých osôb. Rovnaké použitie umožňuje vnútroštátna právna úprava v ust. § 7 zákona o ochrane osobných údajov za splnenia podmienok uvedených v ust. § 78 ods. 1, z ktorého vyplýva povinnosť prijať primerané záruky pre práva dotknutej osoby. Tieto záruky obsahujú zavedenie primeraných a účinných technických a organizačných opatrení, najmä na zabezpečenie dodržiavania zásady minimalizácie údajov a pseudonymizácie.

To znamená, že v prípade, ak dôjde k ukončeniu poskytovania zdravotnej starostlivosti, je potrebné, aby poskytovateľ zdravotnej starostlivosti zdravotnú dokumentáciu spracoval v zmysle zákona o zdravotnej starostlivosti, a to podľa spôsobu ukončenia poskytovania.

Zásada minimalizácie uchovávanania súvisí tiež so zásadou zákonnosti, spravodlivosti a transparentnosti a to vzhľadom na to, že poskytuje dotknutým osobám právnu istotu, že ich osobné údaje budú spracúvané iba počas doby potrebnej na dosiahnutie vopred stanoveného účelu. Zároveň táto zásada je prepojená aj so zásadou správnosti, najmä v súvislosti so zabezpečením likvidácie osobných údajov v prípade, ak už nie sú potrebné na dosiahnutie účelu spracúvania, čo znižuje riziko spracúvania neaktuálnych osobných údajov.

Na záver je ešte potrebné spomenúť nie menej dôležitú zásadu zodpovednosti, ktorá vyplýva z čl. 5 ods. 2 Nariadenia, ako aj z ust. § 12 zákona o ochrane osobných údajov. Podstatou tejto zásady je povinnosť poskytovateľa zdravotnej starostlivosti zabezpečiť súlad spracúvania osobných údajov so všetkými zásadami spracúvania osobných údajov uvedených v čl. 5 ods. 1 písm. a) až f) Nariadenia, ako aj povinnosťami z nich vyplývajúcich, a zároveň povinnosť lekára vedieť tento súlad preukázať.

Zodpovednosť poskytovateľa zdravotnej starostlivosti je zodpovednosťou objektívnou, bez ohľadu na zavinenie, a preto poskytovateľ zodpovedá za súlad osobných údajov s požiadavkami Nariadenia aj v tom prípade, že spracúvanie vykonáva sprostredkovateľ alebo sprostredkovateľ sprostredkovateľa.

ZÁVER

Poskytovateľ zdravotnej starostlivosti, ktorý je najčastejšie v pozícii zamestnávateľa, zabezpečuje pravidlá ochrany osobných údajov a dohliada na ich dodržiavanie. Vedomosti o zásadách spracúvania osobných údajov musia mať všetci zamestnanci, ktorí sa dostávajú do kontaktu s osobnými údajmi. Je úplne jedno, či ide o farmaceuta, lekára, laboranta či zdravotnícky alebo nezdravotnícky personál, ktorí s takýmito údajmi prichádzajú do styku. Každý jeden z nich je povinný dodržiavať pravidlá ochrany osobných údajov pri spracúvaní osobných údajov pacientov. Taktiež nezáleží na tom, či ide o veľkú ambulanciu s veľkým množstvom pacientov, alebo malú ambulanciu súkromného lekára, zásady sa vzťahujú na všetkých, ktorí spracúvajú osobné údaje rovnako.

Cieľom zásad je práca s osobnými údajmi tak, aby boli rešpektované práva pacientov, ktorých zákon označuje ako dotknuté osoby,¹⁰ a aby spracúvaním osobných údajov nedochádzalo k porušovaniu práva na zachovanie ľudskej dôstojnosti alebo k iným neoprávneným zásahom do práva na ochranu súkromia.

Každý, kto má pochybnosti o zákonnosti spracúvania svojich osobných údajov, môže podať sťažnosť na dozorný orgán, ktorým je Úrad na ochranu osobných údajov Slovenskej republiky.

Spôsob preukázania súladu je výlučne v rukách poskytovateľa zdravotnej starostlivosti. V závislosti od jednotlivých povinností môže spočívať buď v predložení súhlasov pacienta, alebo napríklad písomne alebo elektronicky vedených záznamov o spracovateľských operáciách.

Preto Úrad na ochranu osobných údajov nebude musieť počas kontroly spracúvania osobných údajov preukazovať prevádzkovateľovi zdravotnej starostlivosti porušenie povinností uložených právnymi predpismi o ochrane osobných údajov. Naopak, prevádzkovateľ prostredníctvom svojich zamestnancov bude povinný dozornému orgánu počas kontroly spracúvania osobných údajov preukázať, že spracúva osobné údaje v súlade so všetkými požiadavkami Nariadenia.¹¹

Za porušenie povinností vyplývajúcich z Nariadenia môže dozorný orgán uložiť pokutu až do výšky 10 000 000 EUR, resp. 20 000 000 EUR, a v prípade podniku až do výšky 2%, resp. 4% celkového ročného obratu za prechádzajúci finančný rok, podľa toho, ktorá hodnota je vyššia. Vyššie sankcie sú ukladané napríklad za porušenia základných zásad spracúvania osobných údajov, práv subjektov, poskytnutie osobných údajov do tretích

¹⁰ Metodické usmernenie č. 2/2013 k základným pojmom – osoby pri spracúvaní osobných údajov

¹¹ TIPÁNOVÁ, M.: Zásada zodpovednosti v praxi lekárne. Dostupné online na: <https://www.medipravnik.sk/pravne-clanky/zasada-zodpovednosti-v-praxi-lekarne-591>

krajín a medzinárodným organizáciám. Tieto sankcie by mali poskytovateľov zdravotnej starostlivosti dostatočne odradiť od porušovania Nariadenia a zároveň by mali zabezpečiť riadne uplatňovanie zásad spracúvania osobných údajov.

BIBLIOGRAFIA

Všeobecne záväzné právne predpisy

[1] Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/679 z 27. apríla 2016 o ochrane fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov a o voľnom pohybe takýchto údajov, ktorým sa zrušuje smernica 95/46/ES (všeobecné nariadenie o ochrane údajov). Ú. v. EÚ L 119, 4. 5. 2016

[2] Zákon č. 18/2018 Z. z. o ochrane osobných údajov a o zmene a doplnení niektorých zákonov

[3] Zákon č. 576/2004 Z. z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

[4] Zákon č. 153/2013 Z. z. o národnom zdravotníckom informačnom systéme a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

[5] Zákon č. 578/2004 Z. z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti, zdravotníckych pracovníkoch, stavovských organizáciách v zdravotníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

[6] Zákon č. 362/2011 Z. z. o liekoch a zdravotníckych pomôckach a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

Metodické pokyny a usmernenia

[1] Metodické usmernenie č. 3/2016 Cloudové služby z pohľadu zákona o ochrane osobných údajov

[2] Metodické usmernenie č. 3/2014 k účelu spracúvania osobných údajov

[3] Metodické usmernenie č. 2/2013 k základným pojmom – osoby pri spracúvaní osobných údajov

[4] Metodické usmernenie č. 2/2018 o zákonnosti spracúvania osobných údajov

Iná použitá literatúra

[1] BERTHOTY, J. a kol.: *Všeobecné nariadenie o ochrane osobných údajov*. Praha: C. H. Beck, 2018. ISBN 978-80-7400-714-9.

[2] HUDECOVÁ, I. – CYPRICHOVÁ, A. – MAKATURA, I. a kol.: *Nariadenie o ochrane fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov/GDPR*. Veľký komentár. Bratislava: EURO KODEX, 2018. ISBN: 978-80-8155-077-5.

[3] HUMENÍK, I. - TOMKOVÁ, K.: *Aplikácia kľúčových zásad GDPR nevyhnutných pre bezpečný postup lekára v praxi*. Dostupné na internete: <<https://www.pravovzdravotnictve.sk/sk/casopis/pravo-a-manazment-v-zdravotnictve/aplikacia-klucovych-zasad-gdpr-nevyhnutnych-pre-bezpecny-postup-lekara-v-praxi.m-824.html>>.

[4] NEZMAR, L.: *GDPR - Praktický průvodce implementací*. Praha: Grada Publishing, a. s., 2017. ISBN 978-80-271-0920-3 (e- publikácia).

[5] NOVÁK, M.: *Spracúvate osobné údaje vašich pacientov? Zbystrite pozornosť!* Dostupné na internete: <<https://www.medipravnik.sk/pravne-clanky/spracuvate-fotografie-vasich-pacientov-alebo-zamestnancov-zbystrite-pozornost-668/>>.

[6] TĚŠETILOVÁ, V. a kol: *Jak implementovat NAŘÍZENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY (EU) 2016/679 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES (obecné nařízení o ochraně osobních údajů) do resortu zdravotnictví*. Dostupné na internete: <https://www.mzcr.cz/Legislativa/Soubor.ashx?souborID=32488&typ=aplikation/pdf&nazev=GDPR_20180102_metodika_implementace_ve_zdravotnictvi.pdf>.

[7] TIPÁNOVÁ, M.: *Zásada zodpovednosti v praxi lekárne*. Dostupné na internete: <<https://www.medipravnik.sk/pravne-clanky/zasada-zodpovednosti-v-praxi-lekarne-591>>.

[8] VALENTOVÁ, T. – BIRNSTEIN, M. – GOLAIS, J.: *GDPR/Všeobecné nariadenie o ochrane osobných údajov. Zákon o ochrane osobných údajov*. Praktický komentár. Bratislava: Wolters Kluwer, 2018. ISBN 978-80-8168-852-2.

[9] VALENTOVÁ, T. – ŽULOVÁ, J. – ŠVEC, M.: *Nové pravidlá ochrany osobných údajov podľa nového zákona o ochrane osobných údajov a nariadenia GDPR*. Bratislava: Wolters Kluwer, 2018. ISBN 978-80-8168-792-1.

[10] ŽUREK, J.: *Praktický průvodce GDPR*. Olomouc: Nakladatelství ANAG, spol s. r. o., 2017. ISBN 978-80-7554-097-3.

Európska únia
Európsky sociálny fond

Operačný program
**Efektívna
verejná správa**

EISI *European Information
Society Institute*